

 CUARTA ÉPOCA 	<h1>BOLETÍN</h1> <p>DE LA</p> <h2>SOCIEDAD ECONÓMICA DE AMIGOS DEL PAÍS</h2> <p>DE</p> <h3>GERONA</h3>	 NÚMERO 63 
31 de Octubre de 1920		

SUMARIO

Acta de la sesión celebrada por la Sociedad Económica Gerundense de Amigos del País, el día 7 de abril de 1920.—Información de nuestra Sociedad.—Discurso interesante de don Rafael María de Labra (continuación).—Les Sardanes, per En Josep Grahit (continuació).—Publicaciones recibidas.

Acta de la sesión celebrada por la Sociedad Económica Gerundense de Amigos del País, el día 7 de Abril de 1920.

En la ciudad de Gerona, a siete de abril de mil novecientos veinte, celebró sesión mensual ordinaria la Sociedad Económica Gerundense de Amigos del País, bajo la presidencia del señor **Director don José M.^a Pérez Xifra**, con asistencia de los señores anotados al margen, actuando de Secretario el vice-secretario infrascrito.

Dada lectura de la sesión anterior, fué aprobada el acta.

Se dió cuenta de un B. L. M. del Presidente Delegado de la Comisión provincial de la Cruz Roja invitando a la reunión que tendrá lugar el día 9 de los corrientes a las 10 de la noche en las Casas Consistoriales al objeto de organizar un festival para recaudar fondos con destino a los niños hambrientos de la Europa Central, siendo designado el socio don José Grahit para que asista a la reunión en nombre de esta Sociedad.

Enteróse la corporación de las cartas remitidas por don Antonio Gómez Vallejo y don Francisco Carvajal, vocal y suplente respectivamente del Consejo Superior de Fomento en representación de nuestras Económicas agradeciendo el honor que se les dispensó eligiéndoles y ofreciendo su incondicional adhesión.

Leyóse una carta de don Luis Durán y Ventosa, participando haber jurado el cargo de Senador por las Económicas por esta re-

gión, expresando con tal motivo su deseo de hacerse eco en la alta Cámara de las aspiraciones de esta Sociedad.

Acordose condonar las cuotas de los socios corresponsales de esta Sociedad correspondientes a las anualidades de 1918 y 1919 y en lo sucesivo valerse del servicio de correos para el cobro de dichas cuotas, a partir de este año, con cuyo medio se normalizará la recaudación.

Y se levantó la sesión.

INFORMACIÓN DE NUESTRA SOCIEDAD

El día del 10 próximo mes de noviembre celebrará Junta general anual esta Económica para proceder a la renovación de cargos que deberán cesar en la primera junta ordinaria del mes de enero próximo, cuyos cargos son: censor, bibliotecario, secretario general, vice-secretario, secretario de la clase de artes, secretario de la clase de agricultura y secretario de la clase de industria.

* * *

Hemos recibido la siguiente carta que publicamos con gusto:

Sr. Presidente de la Real Sociedad Económica de Amigos del País de Gerona.

Muy distinguido amigo: Al posesionarnos de los cargos de Vocales, Propietario y Suplente, respectivamente, del Consejo Superior de Fomento en representación de las Reales Sociedades Económicas de Amigos del País, cúmplenos significar a V. y a la entidad que tan dignamente preside, nuestra profunda gratitud por el honor que nos dispensaron votándonos y recomendando nuestra candidatura.

Créannos muy obligados y dispuestos a servir incondicionalmente a esa Económica y si algún asunto tiene pendiente cerca de los Poderes Públicos nos complaceremos en recomendarlo.

Y Vd. señor Presidente, tenga la bondad de recibir el testimonio de la consideración más distinguida de sus affmos. amigos y ss. ss. q. b. s. m., *A. G. Vallejo y Francisco Carvajal.*

8 de Junio de 1820.

DISCURSO INTERESANTE DE D. RAFAEL M.^a DE LABRA

(Continuación)

Discurriendo sobre esto, con motivo del Presupuesto de gastos de Ministerio de Instrucción Pública, me he permitido sostener va-

rias veces en el Parlamento la conveniencia de dedicar, de un modo especial, al particular de la Educación Popular y al de la preparación de nuestros emigrantes para el extranjero y señaladamente para Portugal y América, una Sección especialísima del Consejo de Instrucción Pública.

Esa acción particularísima del Estado podría combinarse con la de las Sociedades de Amigos del País y con Ateneos y Centros análogos de España y del Extranjero (sobre todo Portugal y América) para un doble efecto de cultura y de alta y trascendental Política.

Porque hay que comprender que la Emigración para España, siempre, pero sobre todo en estos momentos, es cosa muy distinta de la emigración en los demás Pueblos de Europa.

Sé bien que existen Asociaciones libres, Centros y Sindicatos de comerciantes y obreros e Institutos oficiales que con gran competencia y asiduidad se dedican al estudio y resolución de muchas de las cuestiones antes señaladas. Pero afirmo una vez más la competencia especial de las Económicas por la constitución, la historia y los medios singulares de éstas para una gran obra de propaganda y vulgarización así como para producir la acción concertada, moral y desinteresada de todos los elementos sociales. Y esta competencia especial, que conozco y proclamo, no quita importancia alguna a los demás Centros de cultura y de acción a que me acabo de referir. Cada cual en su sitio y lugar puede realizar una patriótica y feliz obra de conjunto.

Por esto yo me he permitido recomendar con frecuencia a las Sociedades Económicas una acentuada simpatía para los demás Centros y Asociaciones dedicados de un modo particular (oficial o libre) a empeños de cierta analogía con los generales de los Amigos del País y he mantenido la conveniencia de que éstos, por medio de sus Representantes en el Senado (obligados a una acción ordenada más viva que la presente), ofrezcan sus servicios parlamentarios a las Cámaras de Comercio y Agrícolas, al Fomento de las Artes, a los Sindicatos de obreros, a las Cámaras de la Propiedad y a otras instituciones análogas.

V.

Paréceme que con lo expuesto queda bastante razonada mi afirmación de que, si bien el estado moral de España en estos críticos momentos es lamentable, de ningún modo autoriza el pesimismo, toda vez que subsisten energías latentes y tenemos medios de influir en los espíritus por medio de esfuerzos potentes que ilustren y muevan a nuestras masas, sacudiendo los ánimos y contribuyendo a formar y orientar la Opinión pública, que es la garantía de nuestra

(Continuará)

LES SARDANES

(Continuació)

En una mateixa direcció no's poden marcar més de dos punts o compassos en els curts i quatre en els llargs, a excepció de les reparticions que ja veurem després.

Els punts es marquen i compten d'un a un, per més que hi hagi qui recomani comptar-los de dos en dos els curts, i de quatre en quatre els llargs.

Quan comença la cobla a tocar, s'ha de fixar molt bé en les primeres notes de la música, i comptar un, dos, tres, etc., fins que's sent que la cobla repeteix la mateixa tonada del principi. El nombre de punts que porti comptats serà el de que's componen els curts. Idèntica operació se fa en els llargs. De manera, que lo primordial, lo essencial és saber distingir amb la música quan comencen i quan acaben els curts i llargs, per a deduir el nombre de compassos a que tiren uns i altres, doncs del contrari, si no es té un oïd fí, val més desistir d'apendre cap regla per al bon ballar.

En els curts els braços dels balladors és més pràctic i estètic tenir los en posició natural, baixos, i en els llargs, especialment al repuntejar, doblats enlaire sense passar del nivell del muscle; mai posats rígidament endavant o com crucificats.

Tampoc s'ha de tenir el cap baix, mirant-se els peus, com molts són els que ho fan.

A l'entrar al compàs en que es comença la repartició, el qui la compta ho indicarà als que tingui al costat donant-los-hi una lleugera apretada de mans la qual al transmetre's a tota la anella de dançaires, com una corrent elèctrica, avisarà als que no comptin i aixís tots a la vegada distribuiràn els compassos de la repartició.

Quan es desitja entrar en una rodona de balladors d'ambdós sexes s'ha de tenir ben present que no's poden separar les parelles, havent-se de posar, doncs, a l'esquerra de l'home.

BALLEM BÉ

Ningú pot negar que la forma de ballar sardanes d'uns quants anys ençà ha sofert un canvi radical.

Val a dir, també, que anys enrera no es ballaven tantes sardanes com ara ni existia la cura i entusiasme actuals i ja sabem que la pràctica és el tot.

Quan jo era petit o jovenet, el qui sabia treure una sardana era conegut de tot-hom, causant vera admiració i fins adquiria renom en les comarques ben allunyades unes de les altres, car escasseja-

ven els qui's distingíen en ballar bé. Avui, en canvi, és una cosa generalitzada, vulgaritzada.

Avans hi havia la costum de dançar amb passets petits, marcant el compàs amb els dos peus, d'un mode no massa estètic ni senzill, que sols serven les poques persones «d'aquell temps» o les que no tenen costum de dançar. Aquesta antiga i caduca forma, per a millor esser compresa dels llegidors, és la que'ls compassos eren marcats posant sempre el peu a terra en quiscun compàs. Per a repuntejar no era massa pràctic ni airós.

Després, quan vingué'l renaixement de la nostra dança, s'inicià una corrent favorable a canviar la manera de ballar que fou ràpidament acceptada i que encara és la més usual, i consisteix en posar a terra tan sols un peu quan es marquen els compassos primer i quart en els llargs.

Al repuntejar es sol fer un salt en direcció a darrera de la persona que s'escau perfectament a l'acabar amb un compàs de tres en els curts—sistema selvatà— i en els llargs.

Convé no introduir gaires innovacions al ballar sardanes, ni fer masses cabrioles per a no caure en lo grotesc, en el flamenquisme i en el ridícol, desnaturalitzant a la nostra dança, fen-li perdre la seriositat que és una de ses més belles i preuades qualitats.

Esguardant ballades, en la nostra afició i millor diríem devoció per la Sardana, hem tingut ocasió de veure qualque rodona o colla de joves que volent esser originals ballaven sense donar-se les mans o fumant el cigarret o amb les mans a la butxaca i fins dançaven girats d'esquena promoguent certa hilaritat.

Algunes n'hem ovirat que en la deria de cabriolejar, s'agenollen tot saltant, i fant una serie inacabable de saltets i camades bo i espolsant tremolosament els peus.

No fa molt s'és adoptat un sistema de dançar que sempre apareix fan curts, car els balladors divideixen els quatre compassos consabuts dels llargs en dos moviments del cos ben pronunciats que qualsevol diria que som als curts i además sol estilar-se fer-ho amb aixerrancament de cames.

També hi ha qui fixant-se en la part estètica i per a cridar l'atenció, dança de manera que no es mou mai del mateix lloc. Altres caminen marcant els passos a tall de soldat. Alguns fan la barca i aixequen o abaixen massa els braços, resultant de tot el que esmentem i més que podríem dir, moltes maneres de ballar la Sardana, ben poc agradoses i caiguent en absurdes i ridícols.

Es indispensable parlar-ne de tot això per a lograr que's fomenti la afició al ballar seriós, repuntejant amb naturalitat, sense caure mai en exigències ni cabrioleigs folls, ni cometre altres excessos

que's poden veure sovint en les ballades, en la seguretat que obtindrem tot el respecte que la Sardana es mereix i no donarem motiu a que'ls seus detractors, qui s'atenen sols a la forma, la puguin escarnir o confondre amb altres balls.

REPARTICIONS

Sabut ja el número de curts i llargs a que tira la sardana que's balla és precis saber també la repartició que li pertoca aplicar tant en els curts com en els llargs per a sortir airo's del ball.

S'entén per repartició, la combinació que s'ha de fer dels compassos a fi d'acabar en la direcció que les regles estableixen tant en el sistema selvatà com en l'empordanès.

Tingui's ben present que'ls primers curts no's reparteixen per la senzilla raó que ignorant a quants punts tiren, malament hi entra cap repartició, i per tant ço que's fa és comptar de nou la segona tirada de curts i quan vingui el final, aplicar la repartició adequada. Els llargs primers s'han de començar a l'esquerra.

Això suposant que el nombre de curts és senar. Si és a parells no s'ha de fer cap repartició, doncs ja s'acabarà bé sense necessitat de pensar en reparticions.

Els primers llargs tampoc es reparteixen i es comptaran els segons llargs sense canviar de direcció.

En els demés curts i llargs de que hem vist que's compona la sardana, com que ja's sab el nombre dels compassos que tenen cada un d'ells es van repartint de la manera que més avall s'explicarà.

CLASSES DE REPARTICIONS

Les classes de reparticions són moltes i variades. Les més usuals en el nostre sistema selvatà queden reduïdes a set.

Repartició de dos, que consisteix en fer o marcar un dos.

De tres, marcant-se un tres.

De cinc, fent-se un dos en un costat i un tres en l'altre.

De sis, en la que's fan dos tresos, o bé un quatre i un dos.

De set, dos dosos i un tres.

De nou, tres dosos i un tres.

I de deu, dos dosos i dos tresos.

La repartició de dosos sols existeix en els llargs. La repartició de quatre, admesa per alguns, en rigor no'és tal.

A títol de curiositat mencionaré algunes altres reparticions que hi han establertes, car en la pràctica no s'usen més que per algún sardanista que es vol lluir i encara quasi sempre es troba en que no és secundat pels seus companys, i són:

D'onze (un 4, dos 2 i un 3)—(dos 4 i un 3)—(quatre 2 i un 3).

De dotze (quatre 3)—(tres 2 i dos 3).

De tretze (dos 4, un dos i un 3)—(dos 2 i tres 3).

De catorze (dos 4 i dos 3)—(un 2 i quatre 3).

De quinze (tres 2 i tres 3)—(cinc 3).

En totes les reparticions és precis no oblidar que s'ha d'anar de menor a major. Per exemple, en les que hi entren dosos i tresos, sempre es faràn primer els dosos que'ls tresos.

APLICACIÓ DE LES REPARTICIONS

Per a saber el ballador en cada cas concret quina repartició ha d'aplicar per a treure degudament la sardana, és indispensable que tingui sempre a la memoria les següents regles:

PRIMERS CURTS

Es comencen en direcció a l'esquerra i no's reparteixen.

SEGONS CURTS

Tant si el nombre de compassos és sanàs com parell, sols hi entra una classe de repartició: de sis, en la qual se fan dos tresos, i per a aplicar-la es resten sis punts o compassos del número total de curts i si el nombre que queda després de practicada l'operació aritmètica cau o es troba a la dreta. Si s'hi escau no s'ha de fer res, doncs ja s'acabarà forçosament a la dreta amb un dos.

Cas pràctic: suposem que siguin 22 els curts d'una sardana. Vintidós menys 6 queden per 16. Si el 16 es troba a la dreta, es fa un compàs de tres cap a l'esquerra i un altre a la dreta.

PRIMERS LLARGS

Es comencen en direcció esquerra i no's reparteixen.

SEGONS LLARGS

Hi entren tres menes de reparticions. La de 10 (dos 2 i dos 3), la de 6 (tres 2) i la de 2 que també s'anomena justa.

Per a saber quina pertoca utilitzar, es resten deu compassos del nombre que consten els llargs i si el número restat s'escau a la dreta, es fa la de deu. Si es vol aplicar la de sis, se resten 6 punts dels que tenen els llargs i si el nombre restat es troba a l'esquerra es fan tres dosos.

Exemple: suposem una sardana que'ls llargs són 57. La segona tirada com que s'uneix amb la primera per no repartir-se aquesta, ens trobarem sempre que'l 47 (deu compassos menys) caurà a la dreta. Llavors hi entra la repartició de deu fent dos 2 i dos 3. Si vol aplicar-se la de 6, a l'arribar a 51 (6 compassos menys) es fan tres 2.

TERCERS I QUARTS CURTS

Es comencen a l'esquerra i s'acaben a la dreta quiscuna de les dues tirades per separat.

Per a lograr això, en cada tirada, es poden usar dues reparticions: la de 9 (tres tresos) o la de tres, que també se'n diu justa.

Entrarà la de 9, quant restant-ne 9 punts dels que tenen els curts, el nombre restat s'escau a l'esquerra. Si no hi cau, s'acaba amb la de tres. Això si els curts són a senassos, doncs si tiren a parells les reparticions que s'han d'aplicar són idèntiques a les explicades al repartir els curts de la primera part, o sien: de 6 (dos 3) i de dos o justa. Fent en cada cas la mateixa operació de resta, es sabrà qui-

(CONTINUARA)

JOSEP GRAHIT.

PUBLICACIONES RECIBIDAS

Anuario de la Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos del País, correspondiente al año 1919.

— *Memoria* de la Junta Directiva del Fomento del Trabajo nacional de Barcelona, relativa al ejercicio 1919-20.

— *Boletín* de la Liga de Sociedades de Cruz Roja, de Ginebra, perteneciente a los meses de abril, mayo, junio, julio y agosto últimos.

— *Boletín* de Estadística, resumen del año 1919.

— *Memoria* y cuenta general del Monte de Piedad y caja de Ahorros de Madrid, correspondiente a 1919.

— *El progreso fotográfico*, revista de Barcelona.

— *Resúmenes mensuales* de la estadística del Comercio exterior de España correspondientes a los meses de diciembre de 1917, 1918 y 1919 y enero de 1918, 1919 y 1920.

— *Comercio y Navegación*, boletín de la Cámara de Comercio y Navegación de Barcelona, de los meses de febrero, marzo, abril, mayo, junio y julio últimos.

— *Boletín* de la estadística municipal de Gerona, correspondientes a los meses de mayo y abril próximos pasados.

— *La industria nacional* del mes de abril del corriente año.

— *Índice* del Boletín Oficial de la Cámara de Comercio de la provincia de Madrid correspondiente al año 1919 y n.º 2 de dicho Boletín de los meses de abril a agosto últimos ambos inclusive.

— *Gaceta Práctica*, revista jurídica administrativa, de los meses de julio a septiembre últimos.

Gerona: Establecimiento Tipográfico del Hospicio.]